

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ
В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Ювілейної X Міжнародної науково-практичної конференції
23–25 квітня 2025 року

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ
В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Ювілейної X Міжнародної науково-практичної конференції

23–25 квітня 2025 року

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Ірпінь
2025

УДК 159.922(06)

ББК 88.5я431

А 43

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного податкового університету
(протокол № 17 від 26 червня 2025 р.)*

А 43 **Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства** [Електронне видання] : збірник матеріалів Ювілейної X Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 23–25 квітня 2025 року. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. – 388 с. – PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний репозитарій.
ISBN 978-966-337-767-4

У матеріалах Ювілейної X Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства» висвітлюються теоретико-методологічні та практичні питання розвитку гуманітарного знання як складової гармонійного розвитку особистості; соціально-філософського та політичного осмислення проблем адаптації в умовах кризового суспільства: український і міжнародний досвід; соціологічного та соціально-психологічного вимірів адаптації особистості в умовах сучасного глобалізованого суспільства; соціалізації особистості як освітньої та соціально-педагогічної проблем; психолого-педагогічного забезпечення освітнього процесу: сучасні проблеми та виклики; особливості професійної освіти в Україні та світі: сучасні тенденції психологічної допомоги особистості в умовах кризового суспільства.

Зміст матеріалів віддзеркалює актуальні питання теоретичних і прикладних досліджень, спрямованих на вирішення проблем конструювання життєдіяльності особистості в контексті відновлення внутрішнього потенціалу за рахунок особистісного ресурсу.

Матеріали науково-практичної конференції розраховані на наукових працівників у галузі психології, соціології, педагогіки, професійної освіти, викладачів, аспірантів, студентів, а також на практичних психологів, соціальних педагогів, соціологів і соціальних працівників.

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їхні автори.

УДК 159.922(06)

ББК 88.5я431

ISBN 978-966-337-767-4

© Державний податковий університет, 2025

ЗМІСТ

МАТЕРІАЛИ УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

<i>Бенюх Олександр Григорович, Калениченко Руслан Арсенович</i> ОПТИМІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ РІЗНИХ КОЛЕКТИВІВ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	20
<i>Беняс Володимир Вікторович, Чупрій Леонід Васильович</i> СХІДНИЙ ВЕКТОР РОЗШИРЕННЯ НАТО: ВПЛИВ НА ПОЛІТИЧНУ АДАПТАЦІЮ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ	24
<i>Белокопитов Нікіта Сергійович, Плоский Віталій Олексійович</i> АРХІТЕКТУРА АДАПТАЦІЇ: МОДЕЛЮВАННЯ ШКІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА	27
<i>Білас Тарас Мирославович, Ярас Володимир Ігорович</i> КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ВІД ЛЕКТОРА ДО ФАСИЛІТАТОРА НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА	29
<i>Богдановський Дмитро Ігорович, Богдановський Ігор Валерійович, Льовкіна Олена Геннадіївна</i> ПРОБЛЕМИ ЖІНОЧОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	31
<i>Бондарев Костянтин Олегович, Руденко Микола Васильович</i> АУТЕНТИЧНІ ПРАКТИЧНІ ВПРАВИ ТА КОМАНДНА ВЗАЄМОДІЯ ЯК КЛЮЧОВІ ЧИННИКИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА	34
<i>Бондаренко Наталія Петрівна</i> ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: ПРОЄКТНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА НАВИЧОК ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ.....	37
<i>Бондарчук Павло Сергійович</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УМОВ ДЛЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЯК ЗАПОРУКА ЗБЕРЕЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	39

Хачатуров Дмитро Костянтинович, Чупрій Леонід Васильович
ЦІННОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
ЯК ЧИННИК КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ 227

Хіцков Крістіан Іванович, Левківський Дмитро Володимирович
НАВЧАННЯ ЯК СТАБІЛІЗУЮЧИЙ ЧИННИК
У КРИЗОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ: АДАПТАЦІЯ
МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«ОПІР МАТЕРІАЛІВ» В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ 229

Хоменко Володимир Ігорович
ГЕНДЕРНА ДИСФОРІЯ В ДІТЕЙ ІЗ РОЗЛАДАМИ
АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА: АНАЛІЗ
УНІФІКОВАНОГО КЛІНІЧНОГО ПРОТОКОЛУ 231

Чеберяк Артем Віталійович, Приймак Олександр Вікторович
ВЕЛИКІ МОВНІ МОДЕЛІ В ПЕДАГОГІЦІ
ВИЩОЇ ШКОЛИ: РИЗИКИ Й ВИКЛИКИ 234

Чупрій Леонід Васильович
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗПАДУ РОСІЙСЬКОЇ НЕОІМПЕРІЇ
В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ 237

Шайкова Аліна Леонтіївна
ПІЗНАВАЛЬНА АКТИВНІСТЬ ТА ЇЇ РОЗВИТОК 239

Яценко Костянтин Анатолійович
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ
МУЛЬТИКУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК ЯК ІНСТРУМЕНТУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ КРИЗОВИХ СУСПІЛЬСТВ 241

ТЕЗИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Андрєєва Марина Вадимівна
Науковий керівник: Калениченко Руслан Арсенович
СОЦІАЛЬНА ІЗОЛЯЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ
НА МОЛОДЬ У КРИЗОВИЙ ПЕРІОД 243

УДК 378.147:62:159.96

Крістіан Іванович Хіцков,
аспірант кафедри опору матеріалів
ORCID 0000-0001-8787-3282;
Дмитро Володимирович Левківський,
кандидат технічних наук,
доцент кафедри опору матеріалів
Київського національного університету
будівництва і архітектури
ORCID 0000-0003-2964-1605

НАВЧАННЯ ЯК СТАБІЛІЗУЮЧИЙ ЧИННИК У КРИЗОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ: АДАПТАЦІЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОПІР МАТЕРІАЛІВ» В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кризові явища, що охопили українське суспільство внаслідок повномасштабної війни, суттєво змінюють не лише соціальні та політичні умови, а й функціональну роль освіти. У такому контексті навчальний процес у закладах вищої освіти (далі – ЗВО) набуває нового виміру: він не лише виконує професійну підготовку, а й виступає чинником психологічної стабілізації, підтримки внутрішньої організованості та мотивації студентів.

Як зазначає О. А. Прокопенко: «емоційне виснаження студентів є наслідком тривалої дії стресогенних чинників війни, що знижує їхню мотивацію до навчання, концентрацію уваги та пізнавальну активність» [2, с. 10]. В таких умовах навчальний процес може бути не лише інтелектуальною діяльністю, а й формою збереження психологічного балансу, відчуття перспективи та суб'єктності.

Це особливо актуально в межах викладання складних технічних дисциплін, таких як «Опір матеріалів», що вимагають аналітичного мислення, абстрактного уявлення, точних розрахунків. Війна суттєво послаблює когнітивний ресурс студентів через хронічний стрес, загрозу безпеці, втрату звичного ритму життя. Тому виникає об'єктивна потреба в адаптації методики викладання цієї дисципліни.

На думку Миколи Васильовича Руденка: «методична система навчання у вищій школі розглядається як динамічна й гнучка структура, здатна до трансформації під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників» [1, с. 10]. Воєнний стан є саме таким зовнішнім чинником, що вимагає зміни підходів до організації навчального процесу, змісту і засобів подання матеріалу.

Один з ключових напрямів адаптації – структуризація матеріалу у вигляді змістових блоків, що дозволяє адаптувати навантаження та сприяє відновленню

навчального ритму. Як зазначено в посібнику, підготовленому М.В. Руденком та спів-авторами: «поступове формування знань на основі логічного розгортання змісту навчального матеріалу сприяє зниженню перевантаження та підвищенню ефективності засвоєння» [1, с. 89].

Другий аспект – візуалізація понять, застосування цифрових симуляцій, інтерактивних креслень та моделей напружених станів, що дає змогу перейти від абстрактних формул до наочного розуміння. Згідно з позицією ЮНЕСКО «інтеграція цифрових платформ і візуальних засобів у навчання є критично важливою для забезпечення рівного доступу до знань в умовах криз» [3].

Третій напрям адаптації – переосмислення ролі викладача. Він повинен виступати не лише як транслятор знань, а як фасилітатор, ментор, модератор психологічного комфорту. У згаданому посібнику підкреслюється: «ефективна взаємодія зі студентами передбачає підтримку їхньої особистісної самореалізації, стимулювання пізнавальної активності та забезпечення позитивного психологічного клімату» [1, с. 45].

Окрему роль відіграє включення практично значущих кейсів, зокрема пов'язаних з реаліями війни. Розрахунок конструкцій для укриттів, аналіз аварійних режимів роботи будівлі або розрахунок на міцність балок споруд критичної інфраструктури – усе це дозволяє студенту відчувати, що набуті знання мають не лише абстрактну, а й життєво важливу цінність. Як підкреслює О. А. Прокопенко, «студент переходить на позицію суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності» [2, с. 17].

Таким чином, трансформація методики викладання дисципліни «Опір матеріалів» в умовах технічного ЗВО під час війни є не лише дидактичним завданням. Це – комплексна відповідь на гуманітарний виклик, що поєднує адаптаційні функції навчання, підтримку внутрішньої рівноваги студента і водночас – професійну підготовку фахівця, здатного діяти в екстремальних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Руденко М. В., Мельничук І. Ф., Борисюк О. В. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : КНУБА, 2021. 176 с.
2. Прокопенко О. А. Емоційне виснаження студентів та втома під час війни. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: педагогіка та психологія.* 2025. № 7. DOI 10.54929/2786-9199-2025-7-10-01
3. UNESCO. Education in emergencies. URL : <https://www.unesco.org/en/education/emergencies> (дата звернення: 10.04.2025).

Наукове електронне мережеве видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ
АДАПТАЦІЇ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА**

*Збірник матеріалів
Ювілейної X Міжнародної науково-практичної конференції*

23–25 квітня 2025 року

Укладачі: *Р. А. Калениченко,
І. О. Петухова*

Відповідальний за випуск: *Н. Б. Добрянська*

Верстка: *Д. П. Завальницька*

*Друк. арк. 22,4
Замовлення № 1147*

*Підготовлено до друку науково-організаційним відділом
Державного податкового університету
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна*

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 7669 від 20.09.2022*